

Luontoliikunnan ja luonnon virkistyskäytön suunnitelma

Salon kaupunki 2025

Sisällysluettelo

Johdanto	3
Salon strategiset tavoitteet ja luontoliikunta	5
Ulkoilun vaikutukset yhteiskunnalle	9
Salon luonnossa voi liikkua monipuolisesti	16
Olosuhteiden ylläpidon ja kehittämisen toimintamalli	19
Luontoliikunnan työnjako	23
Nykyisten luontoliikuntakohteiden ylläpito ja kehittäminen	30
Uudet investoinnit	49
Muiden kuin Salon kaupungin ylläpitämät kohteet	59
Tavoitteiden seuranta ja mittarit	61
Palaute ja osallistaminen	62
Lähteet	65

Johdanto

Salossa yhdistyy historiallinen kaupunkikeskusta ja taajamat kauniiseen ja monipuoliseen luontoon, joka tarjoaa ainutlaatuisella tavalla erilaisia ulkoilumahdollisuuksia niin asukkaille kuin matkailijoillekin. Tämä Salon luontoliikunnan ja luonnon virkistyskäytön kehittämissuunnitelma kattaa ulkona luontoympäristöissä tapahtuvia aktiviteetteja pyöräilystä avovesiuintiin ja retkeilystä pulkkamäen laskuun. Luonnossa liikkuminen ei ole vain tapa edistää terveyttä ja hyvinvointia, vaan se on myös merkittävää kaupungin elinvoiman, yhteisöllisyyden ja taloudellisen elinvoimaisuuden näkökulmasta.

Salon liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelmassa 2022-2030 yhdeksi kolmesta päätavoitteesta määriteltiin ”Liikutaan luonnossa – laduilla ja poluilla, reiteillä ja rannoilla”. Suunnitelmassa peräänkuulutettiin ratkaisua luontoliikuntaolosuhteiden kehittämis- ja ylläpitotyön organisointiin ja niiden suunnitteluun. Tämä kehittämissuunnitelma on konkreettinen askel eteenpäin Salon ulkoilun ja luontoliikunnan olosuhteiden kehittämisen suhteen ja määrittää sille tavoitteet, toimenpiteet ja vastuutoimijat vuosille 2025-2030.

Suunnitelma perustuu luonnon ja kaupunkiympäristön tasapainoiseen hyödyntämiseen, reittiverkoston kehittämiseen sekä liikunnallisen elämäntavan laajaan edistämiseen. Keskeisiä painopisteitä ovat ulkoilureittien saavutettavuus, laatu ja monipuolisuus. Tavoitteena on, että reitit ja palvelut vastaavat mahdollisimman hyvin käyttäjien odotusarvoihin. Suunnitelman laadinnassa on pyritty konkreettisiin toimenpiteisiin, jotka ovat kustannuksiltaan maltillisia. Luontoliikunnan ja luonnon virkistyskäytön olosuhteiden edistäminen onkin varsin kustannustehokas tapa edistää kaikkien kuntalaisten tasavertaista liikkumista ja ulkoilua.

Suunnitelman tavoitteena on vaikuttaa laajasti salolaisten luontoliikkumiseen ja saada kaupunkilaiset ulos liikkumaan. Suunnitelmassa on pyritty huomioimaan erityisesti lapset, nuoret, perheet, ikäihmiset sekä liikuntarajoitteiset. Lähtökohtana on siis ollut kehittää olosuhteita heikoimmassa asemassa olevien näkökulmasta, sillä tällöin ne palvelevat myös kaikkia muitakin.

Suunnitelma on tehty laajassa yhteistyössä

Työtä on johtanut ohjausryhmä johon on kuulunut edustajia kaupungin eri toimi- ja palvelualueilta. Ohjausryhmä on kokoontunut huhti- ja syyskuussa 2024 sekä toukokuussa 2025.

Liikuntapalvelut: Aku Laaksonen, Jani Virtanen, Marko Mäkinen, Kaisa Isotupa, Virpi Lehto, Antti Mattila

Kulttuuripalvelut: Mikko Nortela, Mikko Kero, Anna Väänänen, Sini Lundgrén

Yhteisöpalvelut: Sanna Lammervo, Terhi Sinnelä

Ympäristönsuojelupalvelut: Heidi Veck, Jaana Röytiö, Miina Fagerlund, Henna Koivunen

Infrapalvelualueen viheralueitiimi: Matti Nikander, Marja-Leena Laakso

Suunnitelman koostamisesta on vastannut Allegra Nordics Oy:n Matti Koistinen.

Suunnitelma on tehty laajassa yhteistyössä huomioiden eri sidosryhmien näkemyksiä. Pohja-aineistoksi kerättiin vuoden 2024 lopulla tietoja kahdella verkkokyselyllä joista toinen oli suunnattu ulkoliikuntaan liittyville järjestöille ja toinen kuntalaisille. Kuntalaiskyselyyn tuli 71 vastausta ja yhdistysten kyselyyn 7. Kyselyillä selvitettiin laajasti kehittämistarpeita sekä toiveita aiheeseen liittyen. Suunnitelman aikana on tavattu eri toimijoita ja kerätty heiltä ajatuksia. Nämä tapaamiset on eritelty liitteessä.

7.5.2025 pidettiin avoin yleisötilaisuus, jossa näkemyksiään kertoi 12 ihmistä. Lapsia (6-8v.) osallistettiin järjestämällä 7.5.2025

Mustamäen koulun 1-2 luokkalaisille sekä Metsärinteen päiväkodin eskareille aktiivinen lähimetsään sijoittunut luontotyöpaja.

Nuorisovaltuustolle pidettiin aiheesta työpaja 3.4.2025.

Vapaa-ajan lautakunnalle suunnitelman luonnosta esiteltiin 22.5.2025. Suunnitelma on saanut lopullisen muotonsa syyskuussa 2025.

Salon strategiset tavoitteet ja luontoliikunta

Kaupunkistrategia ja luontoliikunta

	Strategiassa esitetty tavoite	Miten luontoliikunnan ja luonnon virkistyskäytön suunnitelma auttaa saavuttamaan tavoitteen	Luontoliikunnan ja luonnon virkistyskäytön suunnitelman tuotos
Salon kaupunkistrategia 2030	Päämääränä elinvoimainen, hyvinvoiva kestävä talous Salossa. Panostetaan ennaltaehkäisevien ja matalan kynnyksen vapaa-ajan palveluiden tarjontaan ja parannetaan vapaa-ajan toimintojen saavutettavuutta. Salossa hyödyntää vahvuuksiaan, joita ovat monimuotoinen luonto, urheilu- ja harrastuspaikat, elävät kylät ja hyväntuulinen ilmapiiri. Salon kaupunki on vapaa-ajan toimijoiden kumppanina tukemassa ja mahdollistamassa salolaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä elämänmittaisen oppimisen, liikunnan, kulttuurin, osallisuuden ja yhteisöllisyyden keinoin	Vahvistaa ja selkeyttää ulkoiluolosuhteiden kehitystyötä Salossa ja lisää niiden saavutettavuutta.	Luontoliikunta, kaupunkilaisten hyvinvointi ja ulkoiluun liittyvä yritystoiminta lisääntyvät.

Muut ohjelmat ja suunnitelmat

	Ohjelmassa esitetty tavoite	Miten luontoliikunnan ja luonnon virkistyskäytön suunnitelma auttaa saavuttamaan tavoitteen	Luontoliikunnan ja luonnon virkistyskäytön suunnitelman tuotos
Salon kaupungin metsäohjelma	Kaupunkilaisten yleisin toive metsiin liittyen ovat uudet ulkoilureitit.	Esittämällä uusia ulkoilureittejä ja muita ulkoilupaikkoja.	Entistä laadukkaammat ja runsaammat ulkoiluolosuhteet.
Salon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelma 2021–2025	Määritellään kaupunkiorganisaatiossa Luonto –ja virkistyspalveluiden työnjako ja resursointi sekä luodaan kokonaisvaltainen kehityssuunnitelma. Laajennetaan asukkaiden mahdollisuuksia ulkoilu- ja virkistyspalveluiden hyödyntämiseen.	Määrittelemällä luontopalveluiden työnjaon kaupungin sisällä. Esittämällä uusia polkuihin perustuvia yhteyksiä ja parantamalla lähiulkoilumahdollisuuksia.	Kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvu ja ulkoilumahdollisuudet entistä lähempänä asukkaiden koteja.
Salon liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelma 2022-2030	Yksi päätavoite: Liikutaan luonnossa – laduilla ja poluilla, reiteillä ja rannoilla.	Selkeyttämällä ulkoiluolosuhteiden kehittämistä ja ylläpitoa.	Vahvistaa palveluiden löydettävyyttä, saavutettavuutta ja laatua.

Muut ohjelmat ja suunnitelmat

	Ohjelmassa esitetty tavoite	Miten luontoliikunnan ja luonnon virkistyskäytön suunnitelma auttaa saavuttamaan tavoitteen	Luontoliikunnan ja luonnon virkistyskäytön suunnitelman tuotos
Lapsiystävällinen kunta – tavoitteet ja toimenpiteet	Lapsivaikutusten arviointi ja tiedonkeruumallin vienti käyttöön.	Lapsia ja nuoria on osallistettu ja monien investointien pääkohderyhmänä ovat lapset.	Lasten mahdollisuudet liikkua luonnossa monipuolistuvat ja paranevat.
Salon hyvinvointisuunnitelma 2022-2025	Luontopalvelujen organisointi kaupunkiorganisaatiossa & monipuolisten luonnossa liikkumisen mahdollisuuksien tarjoaminen. Ulkoilureittien ja niiden saavutettavuuden kehittäminen ja kumppanuuksien vahvistaminen eri toimijoiden kanssa.	Suunnitelma määrittää luontoliikunnan organisoinnin Salon kaupungissa, kehittämiskohteet ja aikataulun. Suunnitelmassa määritetään myös toimenpiteitä yhteistyössä eri kumppanien kanssa.	Luontoliikunnan olosuhteet ja mahdollisuudet siihen paranevat. Tämän arvioidaan lisäävän kaupunkilaisten liikkumista luonnossa ja parantavan heidän hyvinvointiaan.

Ulkoilun vaikutukset yhteiskunnalle

WE ♥
SALO

Ulkoiluinvestointien vaikutukset

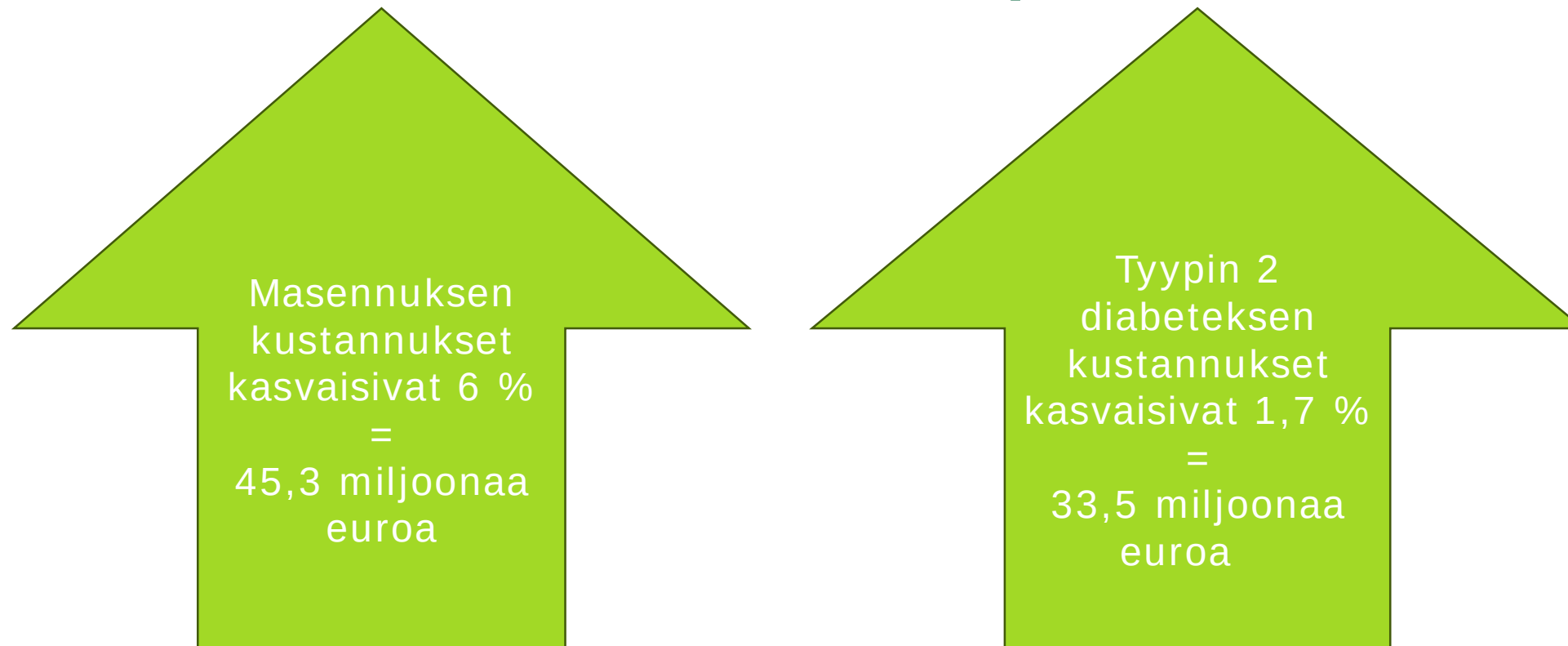
Investoinnit ulkoiluun tuovat merkittäviä hyötyjä kaupungille. Ulkoilu edistää kaupunkilaisten fyysistä ja henkistä hyvinvointia. Säännöllinen liikunta luonnossa vähentää stressiä, parantaa keskittymiskykyä ja lisää onnellisuuden tunnetta, mikä puolestaan vähentää terveydenhuollon kustannuksia ja parantaa elämänlaatua.

THL:n ja Luken [tutkimuksen](#) mukaan luontoympäristöt, kuten kaupunkien lähimetsät ja viheralueet, auttavat ehkäisemään myös muun muassa sydän- ja verisuonitauteja sekä mahdollisesti hengityselinsairauksia, kuten astmaa ja allergioita.

Luontoaltistus edistää mielenterveyttä: se suojaa masennukselta, lievittää stressiä ja parantaa mielialaa. Tieto on merkittävä, sillä mielenterveyden häiriöt aiheuttavat Suomelle arviolta 11 miljardin euron vuotuiset kustannukset inhimillisen kärsimyksen lisäksi.

Jos kaupunkiympäristön viheralueita vähennettäisiin Suomessa 10 prosentilla:

Lähde: Terveyttä, hyvinvointia ja kustannussäästöjä luonnosta, 2024, SITRA

Luonto kasvuympäristönä

Suunnitelmassa huomioidaan erityisesti lapset ja lapsiperheet. Aktiivinen liikkuminen luonnossa edistää lasten fyysistä kehitystä, luovuutta ja sosiaalisia taitoja. Luonto tarjoaa lapsille rajattomia mahdollisuuksia leikkiä, tutkia ja oppia, mikä vahvistaa heidän yhteyttään ympäristöönsä ja kasvattaa ympäristötietoisuutta. Hyvin suunniteltuja lasten luontoliikuntapaikkoja voivat hyödyntää niin perheet, päiväkodit kuin koulutkin.

Luontosuositus 3-30-300

Yksi suunnitelman lähtökohtia on alkuvuodesta 2025 Meijän polun esittelemä tuoreimpaan tutkimustietoon pohjautuva [3-30-300 luontosuositus](#). Luontosuosituksessa ajatuksena on, että terveyden kannalta luontoympäristöihin tulisi hakeutua vähintään kolme kertaa viikossa ja vähintään kolmekymmentä minuuttia kerallaan. Tavoitteena viikkotasolla on 300 minuuttia, eli viisi tuntia.

Esimerkiksi amerikkalaistutkimuksessa havaittiin, että vähintään 300 minuuttia reipasta liikumista viikossa laskee kuolleisuutta merkittävästi ([Lee ym., 2022](#)). Yli 7 500 askeleen ottaminen eli noin tunnin kävelyn päivittäin on todettu vähentävän masennuksen esiintyvyyttä ([Bizzozero-Peroni ym. 2024](#)). Jos tuosta askelmäärästä vähennetään arjessa normaalisti kertyvät askeleet, niin puhumme ihmisestä riippuen noin 25–45 minuutin päivittäisestä kävelylenkistä, eli viikkotasolla siis noin 300 minuutista.

UKK-instituutti: Liikkumisen vaikutukset.

Luonnossa liikkuminen Suomessa ja Salossa

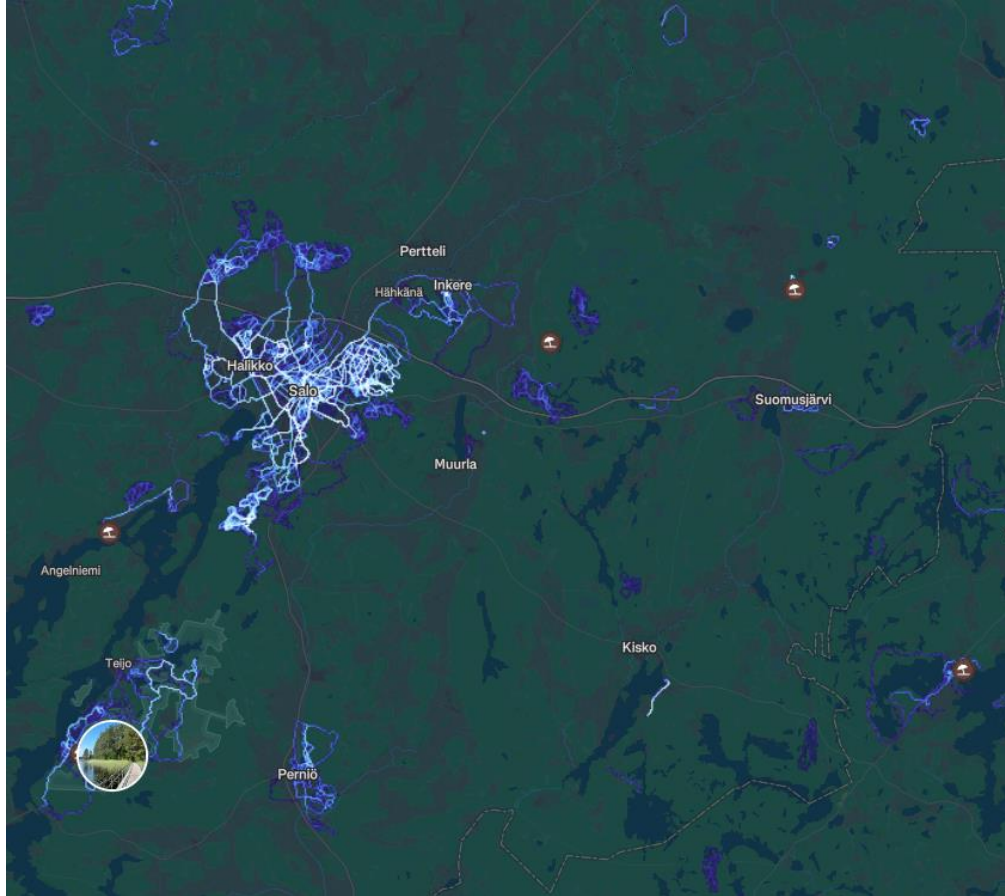
Salon kaupugin asukkaiden luonnossa liikkumisesta ei ole olemassa tarkempaa tietoa, mutta voidaan olettaa, että salolaiset ovat lähellä keskimääräisiä suomalaisia. Luonnonvarakeskuksen (Luke) luonnonvirkistyskäyttö 2020 tutkimuksen mukaan suomalaisesta aikuisväestöstä 96 prosenttia ulkoilee vuoden aikana. Ulkoilua harrastetaan keskimäärin 3 kertaa viikossa, ja ulkoilukertoja kertyy keskimäärin 182 vuodessa. Neljä viidestä suomalaisesta ulkoilee vähintään kerran viikossa.

Suurin osa ulkoilukerroista suuntautuu lähiluontoon. Lähivirkistyskerroista noin 30 prosenttia tehdään enintään 300 metrin päähän kotoa ja noin 85 prosenttia enintään kymmenen kilometrin päähän. Noin 46 prosenttia suomalaisista on vuoden aikana tehnyt luontomatkan.

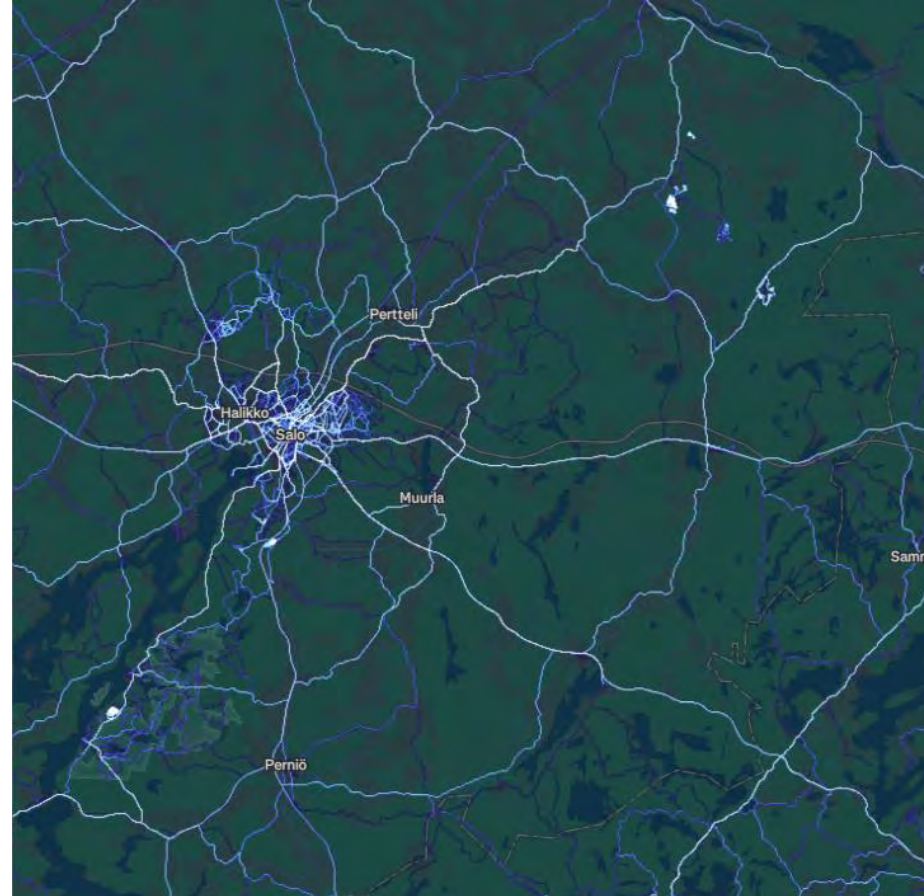
Metsähallitus seuraa Teijon kansallispuiston kävijämääriä automaattisilla laskureilla. Vuosien 2022-2024 keskiarvo on ollut 93 300 kävijää vuodessa. Eniten Teijossa liikutaan kesä- ja heinäkuussa (noin 14000 ja 19000 käyntiä/kk) ja vähiten joulukuussa, jolloin käyntejä on alle kymmenesosa (1630 käyntiä/kk) heinäkuun käyntimääristä. Käynnit ovat vähäisiä (alle 3000 käyntiä / kk) marraskuusta maaliskuuhun. Salon kaupungin kohteissa ei ole laskentaa, mutta oletettavaa on, ettei vuodenaikavaihtelu lähempänä asutusta sijaitsevissa kohteissa ole näin suurta ja tietyissä kohteissa kuten kuntorata-hiihtoladuilla käyttö voi olla talviaikana kesää suurempaa.

Luonnon virkistyskäytön muoto	Osuus suomalaisista, jotka tekevät
Uinti luonnonvesissä	67 %
Marjastus	57 %
Luonnontarkkailu	48 %
Retkeily	37 %
Maastohiihto	30 %

Jalan liikkuminen

Pyörällä liikkuminen

Salossa tapahtuva ulkoilu Stravan Heat Map -palvelussa. Salon Heat Map -tarkastelu osoittaa hyvin erot eri liikkumistapojen välillä: Kävely ja juoksu painottuvat taajamiin, mutta pyörällä liikutaan pidempiä matkoja ja isommalla alueella.

Stravaa käyttävät yleensä tavoitteellisesti liikkuva ihmiset ja aineistoa ei voi pitää koko väestöä hyvin kuvaavana.

Salon luonnossa voi liikkua monipuolisesti

Ulkoiluolosuhteet Salossa

Salossa on kokonaisuudessaan noin 110 kilometriä merkittyjä reittejä, joista valtaosa on lyhyitä 1,5-6 km pitkiä. Poikkeuksen tekee Salo-Lehmijärvi-Teijon kansallispuisto retkeilyreitti, jonka pituus on 21 km. Virallinen täysin esteetön luontoreitti löytyy Halikonlahdella.

Salossa on 13 liikuntapalveluiden hallinnoimaa kuntorataa. Talvella latuja ajetaan lumitilanteen mukaan 10:lle kuntoradalle ja lisäksi golfkentälle. Myös jalkakäytävät, pyörätiet ja puistokäytävät ovat tärkeitä ulkoilupaikkoja.

Lisäksi ulkoilijoita palvelee erilaisia taukopaikkoja. Laavuja ja grillikatoksia on Teijo kansallispuiston ulkopuolella yleisessä käytössä 14. Halikonlahdella ja Aneriojärvellä on lintutorneja ja -piiloja.

Teijon kansallispuistossa merkittyjä polkuja on yhteensä noin 50 kilometriä ja puistossa voi yöpyä laavussa, teltassa, vuokrakämpässä tai asuntovaunussa. Palveluista löytyy myös melonta- ja pyöräilykaluston vuokrausta sekä Teijon alamäkipyöräily ja laskettelukeskus. Teijon kansallispuiston lisäksi Metsähallitus ylläpitää Salossa mm. Latokartanonkosken luontopolkua sekä Vaisakon luonnonsuojelualueella kulkevaa reitistöä.

Ulkoiluolosuhteet Salossa

Rannikkoreitti on teitä pitkin kulkeva 220 km pitkä retkipyöräilyreitti ja se on merkitty maastoon opasteilla. Salon lisäksi Rannikkoreitti kulkee Kemiönsaaren, Hangon ja Raaseporin alueella.

Salossa on saunallisia uimarantoja 7 ja saunattomia 11. Talviuintipaikkojakin on kuusi ja voikin sanoa, että luonnonvesissä uivaa palvellaan Salossa jo nyt hyvin.

Kallioisessa Salossa on useita laadukkaita kallio- ja jääkiepelypaikkoja, joista muutama on reititetty.

Jokaisen oikeudella Salossa on helposti saavutettavissa metsät, kalliot, lukuisat luolat ja suot sekä monipuoliset vesistöt melontaan, veneilyyn, retkiluisteluun ja avovesiuintiin. Stravan Heat Map -aineistosta näkee, merkittyjen reittien ulkopuolella liikutaan erityisesti lähellä taajamia ja merkittyjä reittejä. Esimerkiksi Inkereen ja Hähkänän kuntoratojen sekä Märynummen ja Mäenalantien välisillä alueilla liikutaan paljon jokaisen oikeudella reittien ja teiden ulkopuolella. Tämä voivat kertoa tarpeesta tehdä tulevaisuudessa näille alueille reitistöjä.

An aerial photograph of a serene lake scene. On the left, a long wooden dock extends into the water, featuring a small platform with stairs. The water is dark blue with shimmering reflections of sunlight. A small orange buoy floats near the dock. To the right, a sandy beach curves along the shore, where several people are sunbathing or playing. In the background, a dark wooden building with a corrugated metal roof sits among tall, slender trees. The overall atmosphere is peaceful and natural.

Olosuhteiden ylläpidon ja kehittämisen toimintamalli

Olosuhteiden ylläpito ja huolto

Salon kaupunki on pinta-alaltaan todella iso: Lähes puolet manner-Suomen pienimmän maakunnan Kymenlaakson koosta. Salossa on suomalaiseksi kunnaksi runsaasti luontoliikuntakohteita. Luontoliikuntamestari on koostanut hajanaista tietoa kohteista yhteen sekä pitänyt yhteyttä eri sidosryhmiin sekä selvittänyt sopimustilanteita.

Liikuntapalveluissa työskentelee liikuntapaikkojenhoitajia (vakituisia sekä kausityöntekijöitä), joiden työpanosta hyödynnetään kohteiden huoltoon ja kehittämiseen.

Nuorten ja aikuisten työpajat osallistuvat jo nyt tiettyjen kohteiden ylläpitoon ja huoltoon. Jatkossa työpajojen panosta kehitetään ja lisätään. Lisäksi oppilaitosyhteistyö esimerkiksi Salon seudun ammattiopiston kanssa on mahdollista.

Myös yhdistykset vapaaehtoistoimijoineen ovat merkittäviä luontoreittien ja luontokohteiden ylläpitäjiä.

Hallinnon muutokset

- Perustetaan uusi Luontopalveluiden yksikkö Sivistyspalveluiden toimialalle liikuntapalveluiden palvelualueelle.
- Keskitetään luontoliikunnan- ja luonnon virkistyskäytön kohteiden ylläpito ja kehittäminen luontopalveluiden yksikköön ja varataan riittävä rahoitus vuodesta 2026 lähtien.
- Luontopalveluiden yksiköstä vastaa liikuntapaikkamestari, jota varten perustetaan uusi toimi.

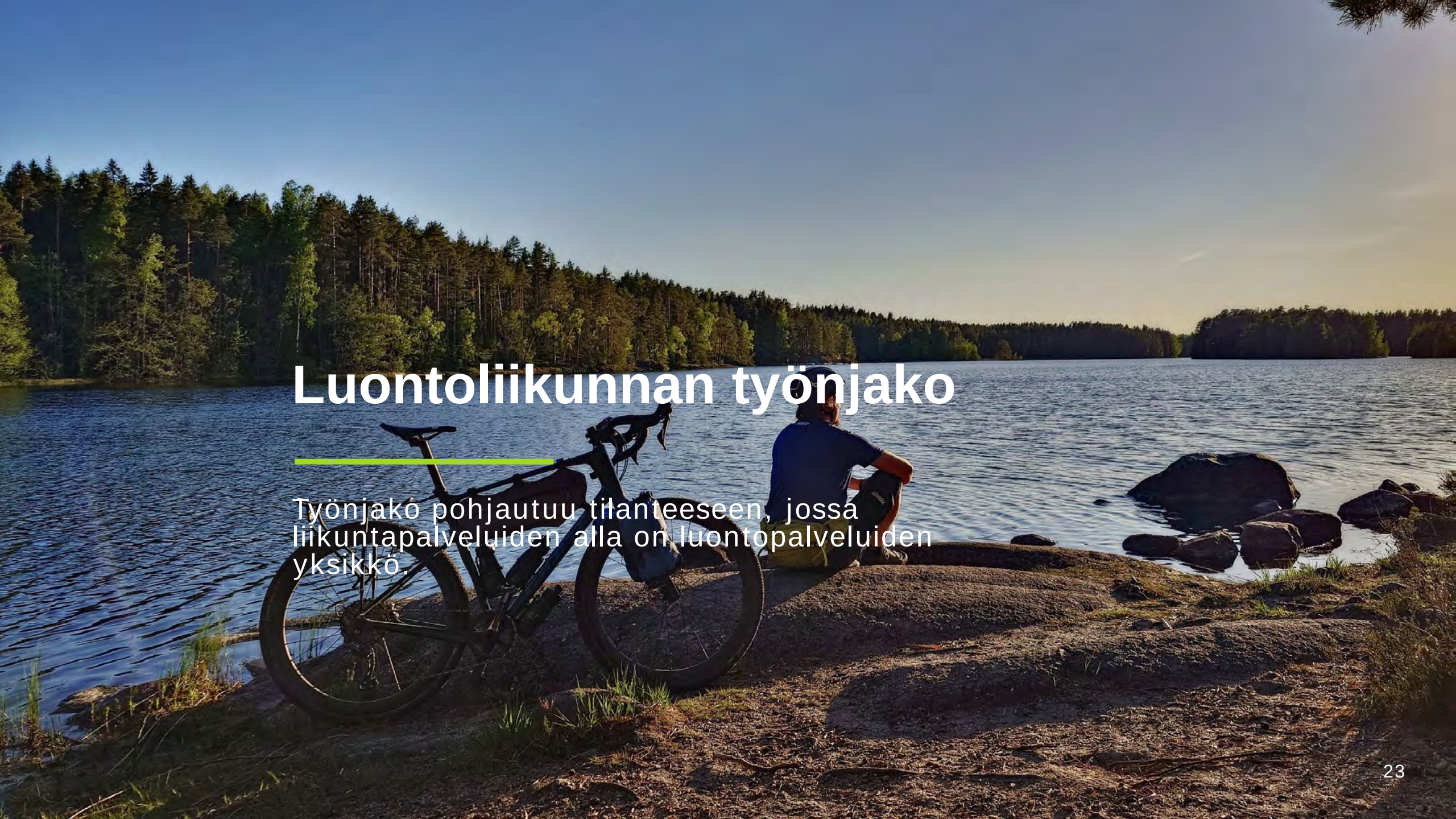
Olosuhteiden kehittäminen

Olosuhteiden kehittämistä päävastuu siirtyy liikuntapalveluiden alle perustetavalle uudelle luontopalveluiden yksikölle, jota johtaa liikuntapaikkamestari.

Jatkossa tietoa luontoliikuntaolosuhteiden kehittämisestä kerätään systemaattisesti eri sidosryhmiltä. Tieto toimitetaan luontopalveluiden liikuntapaikkamestarille, jonka vastuulla on kehittää olosuhteita. Tietoa voidaan kerätä myös seuraparlamentin kautta ja luontoliikuntaan liittyville organisaatioille voidaan järjestää omia sidosryhmätilaisuuksia.

Kaupunki ei voi kuitenkaan yksin vastata kaikesta luontoliikunnan- ja luonnon virkistyskäytön kohteiden rakentamisesta ja ylläpidosta. Yhdistysten kanssa halutaankin tehdä yhä tiiviimmin yhteistyötä. Kolmannen sektorin toimijoita kannustetaan kehittämään luontolosuhteita esimerkiksi rakentamaan uusia reittejä ja laavuja esimerkiksi osallistuvan budjetin rahoituksella alueellisten tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Aktiivisten yhdistysten panos on tärkeää ja luontoliikuntamestari toimii apuna yhdistyksille.

Osa kehittämistyöstä voidaan tehdä myös ostopalveluina.

A person is sitting on a rocky shore next to a bicycle, looking out at a lake surrounded by a dense forest. The scene is captured in a wide-angle shot, with the person and bicycle in the foreground and the lake and forest in the background. The sky is clear and blue, and the water is calm. The person is wearing a blue shirt and dark shorts. The bicycle is a dark-colored mountain bike with a water bottle attached to the frame. The forest is composed of tall, thin trees, likely pines or spruces, and the shoreline is rocky with some sparse vegetation.

Luontoliikunnan työnjako

Työnjako pohjautuu tilanteeseen, jossa liikuntapalveluiden alla on luontopalveluiden yksikkö.

Salon kaupunki / Liikuntapalvelut / Luontopalveluiden yksikkö

Liikuntapalveluihin on palkattu vuoden 2024 huhtikuussa luontoliikuntamestari, jonka myötä kaupungin muiden palvelualueiden hallussa olleita reittejä ja rakenteita on siirretty liikuntapalveluiden ylläpitovastuulle. Luontopalveluiden yksikkö vastaa kaupungin hallinnoimista luontopoluista, retkeily- ja pyöräilyreiteistä, uimarannoista, kuntoradoista sekä luontokohteiden rakenteista ja rakennelmista (kuten laavut, sillat, kuntoportaat) sekä jatkossa myös lintutorneista, lintupiiloista ja melontareiteistä. Luontopalveluiden yksikköön siirtyvät kohteet muilta toimialoilta:

- Nakolinnan polku, Halikonlahden lintupolku ja lintupiilot
- Aneriojärven lintutorni ja lintupiilo sekä luonto- ja kulttuuripolku
- Rikalan -ja Linnamäen muinaispolku
- Viitankruunun muinaispolku
- Rannikkoreitti -pyöräilyreitti, josta Salossa kulkee noin 120 km
- Niksaaren sauna

Luontopalveluiden yksikön toimintaa vetää liikuntapaikkamestari.

Liikuntapalvelut tarjoavat tukea, koulutusta ja osaamista muille tahoille kuten yhdistyksille joilla on ylläpidettäviä luontoreittejä tai rakenteita kuten laavuja. Jatkossa myös ohjattua liikuntaa tehdään yhä enemmän luonnossa.

Salon kaupunki / Infrapalvelualue / Viheraluetiimi

Salon kaupungin infrapalvelualueen viheraluetiimi vastaa viheralueiden, puistojen, leikkipaikkojen ja puistoissa kulkevien reittien ym. kunnossapidosta, suunnittelusta ja rakentamisesta. Työtä koordinoidaan yhdessä liikuntapalveluiden kanssa ja yhteistyötä tiivistetään reittien ja olosuhteiden kehittämisessä ja ylläpidossa.

Salon kaupunki / Kulttuuripalvelut

Kaupungin kulttuuripalveluihin kuuluvat yleiset kulttuuripalvelut, museopalvelut ja kirjastopalvelut. Museon vastuulla on ollut aiemmin mm. Rikalan- ja Linnanmäen muinaispolut, joiden ylläpito siirtyy liikuntapalveluille. Kulttuuripalvelut vastaavat jatkossa kulttuurihistoriallisten reittien sisällöistä ja osallistuvat toteutukseen. Kulttuuripalvelut vastaavat lupien myöntämisestä tapahtumille ja muulle toiminnalle muinaismuistokohteissa. Kirjasto voi nostaa esiin ulkoilua esimerkiksi teemaviikoilla.

Salon kaupunki / Yhteisöpalvelut / Viestintä ja markkinointi

Viestintä ja markkinointi vastaa Salon kaupungin viestinnän ja markkinoinnin kehittämisestä, koordinoinnista, suunnittelusta ja tuotannosta kaupunkitasolla. Ulkoilun ja luontoliikunnan kannalta keskeisimpiä kanavia ovat Visitsalo.fi, Salon tapahtumakalenteri, kaupungin yleiset somekanavat sekä osin erilaiset yleisesitteet. Viestintä ja markkinointi on vastannut aiemmin Rannikkoreitistä, mutta tämä siirtyy nyt liikuntapalveluiden ylläpidettäväksi.

Salon kaupunki / Tilapalvelut

Tilapalvelut vastaa kaupungin omistamien kiinteistöjen hoidosta, kunnossapidosta, vuokrauksesta, korjausrakentamisesta sekä uusien kiinteistöjen rakennuttamisesta. Luontoliikuntaan ja virkistyskäyttöön liittyvät erityisesti uimarantojen saunarakennukset, joiden osalta tehdään yhteistyötä liikuntapalveluiden kanssa, jolla vastuu toiminnan organisoinnista kiinteistöissä.

Salon kaupunki / Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelussa hoidetaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvia tehtäviä. Ympäristönsuojelu on aiemmin vastannut myös tietyistä luontopoluista ja rakennelmista, mutta niiden ylläpito siirretään liikuntapalveluille. Ympäristönsuojelun tehtävänä on vesistö-, monimuotoisuus- ja ilmastonäkökulmien toteutumisen varmistaminen ulkoilukohteiden suunnittelussa, toteutuksessa ja ylläpidossa. Ympäristönsuojelun rooli on myös arvokkaiden luontokohteiden tunnistaminen ja niiden kunnostamisen, ennallistamisen tai hoidon edistäminen. Lisäksi tarjotaan asiantuntija-apua edellä mainittujen aiheiden sisältöjen osalta esim. luontopolkujen opastauluissa.

Metsähallitus

Vastaa valtion maiden sekä vesien hoidosta ja niiden retkeilyolosuhteiden kehittamisestä. Merkittävimmät kohteet Salossa ovat Teijon kansallispuisto, Vaisakko ja Latokartanonkoski. Metsähallitus hallinnoi myös muita maa-alueita kuten Hyypärän harjun ja Kultalähteen luonnonsuojelualuetta, jonka reitit ovat kaupungin liikuntapalveluiden ylläpitovastuulla.

Yhdistykset

Monet yhdistykset ylläpitävät paikallisia reittejä ja taukopaikkoja sekä operoivat saunoja sekä uimarantoja. Tämä on kaupungin näkökulmasta erittäin tervetullutta toimintaa ja sitä pyritään tämän suunnitelman toimenpiteillä tukemaan ja lisäämään. Yhdistykset järjestävät myös eri lajien kurssuja ja kokeiluja sekä monenlaisia tapahtumia ja ovat näin tärkeitä luonnossa liikkumiseen kannustajia. Yhdistyksillä on myös olosuhteisiin liittyvää tietoa, jota hyödynnetään kehitystyössä. Kanavia tähän ovat mm. seuraparlamentti ja keskustelut liikuntapalveluiden sekä muiden kaupungin organisaatioiden ja järjestöjen välillä. Kyläyhdistysten suuntaan linkkinä toimii yhteisökoordinaattori.

Yritykset

Yritykset ylläpitävät Salossa joitakin uimapaikkoja ja muita liikuntapaikkoja, vuokraavat ulkoiluvälineistöä ja järjestävät monenlaista luontoliikuntatoimintaa sekä tapahtumia. Yritykset vastaavat palveluista kuten ravintoloista, kahviloista ja majoituksesta.

Yrityssalo

Yrityssalo kehittää matkailuyritysten kasvun edellytyksiä ja kilpailukykyä, järjestää toimialatapaamisia ja toimialaan liittyviä tietoisuuksia, ylläpitää alueen yritysyhteistyötä sekä tukee yrityksiä kansainvälistymisessä, digitalisaatiossa ja kestävässä kehityksessä.

Ohjattu liikunta

Salon kaupungin liikunnanohjaajat ovat järjestäneet aktiviteetteja luonnossa. Koulujen syys- ja talvilomaviikkojen aikaan lapsille ja perheille on järjestetty tapahtumia yhdessä kulttuuri ja nuorisopalveluiden kanssa. Syksyisin yksi tapahtuma on sijoittunut Vuohensaareen. Tällä hetkellä ohjatussa liikunnassa ollaan lisäämässä luontoliikuntakohteissa pidettäviä tapahtumia. Esimerkiksi keväällä 2025 järjestettiin luontoyhteysretki Latokartanonkoskella ja alkukesästä koko perheen luontoretki Vaisakon luonnonsuojelualueella.

Tavoitteena ohjatun liikunnan toiminnassa on tuoda luontoliikuntakohteita ja luonnossa liikkumisen mahdollisuuksia kuntalaisten tietoisuuteen. Jatkossa tavoitteena on laajentaa tapahtumia ympärivuotiseksi tapahtumasarjaksi, joiden vuosittaiset kohteet ja teemat vaihtelevat. Toinen tavoite on panostaa erityisesti lapsiperheiden liikkumiseen. Tämän tiimoilta yhteistyötä tehdään varhaiskasvatuksen kanssa.

Kaupungin lisäksi erilaiset järjestöt ovat tärkeitä ohjatun toiminnan järjestäjiä ja tavoittavat laajasti eri kohderyhmiä. Salon kaupunki tiedottaa ja nostaa esiin eri yhdistysten ja järjestöjen toimintaa omissa viestintäkanavissa. Kolmannen sektorin toimijoita kannustetaan lisäämään tapahtumatapahtumakalenteriin ja harrastustoiminta harrastuskalenteriin. Lisäksi tietoa tapahtumista ja toiminnasta voidaan jakaa eteenpäin muun muassa liikuntapalveluiden taholta tägäämällä sosiaalisessa mediassa Salon_liikuntapalvelut ja salovapaalla.

Tapahtumat

Tapahtumat kannustavat ihmisiä liikkumaan monella tavalla luonnossa ja tuo tietoisuutta sekä helppoutta tutustua myös uusiin kohteisiin. Kaupungin onkin tärkeää tehdä tapahtumien järjestäminen mahdollisimman helpoksi muille toimijoille sekä järjestää tapahtumia itse.

Osoitteesta <https://visitsalo.fi/tapahtumajarjestajille/> löytyy kattava tietopaketti tapahtumajärjestäjille. Sivustolta löytyy myös tietoa kuinka tapahtumia voi järjestää kaupungin luontoalueilla ja -reiteillä.

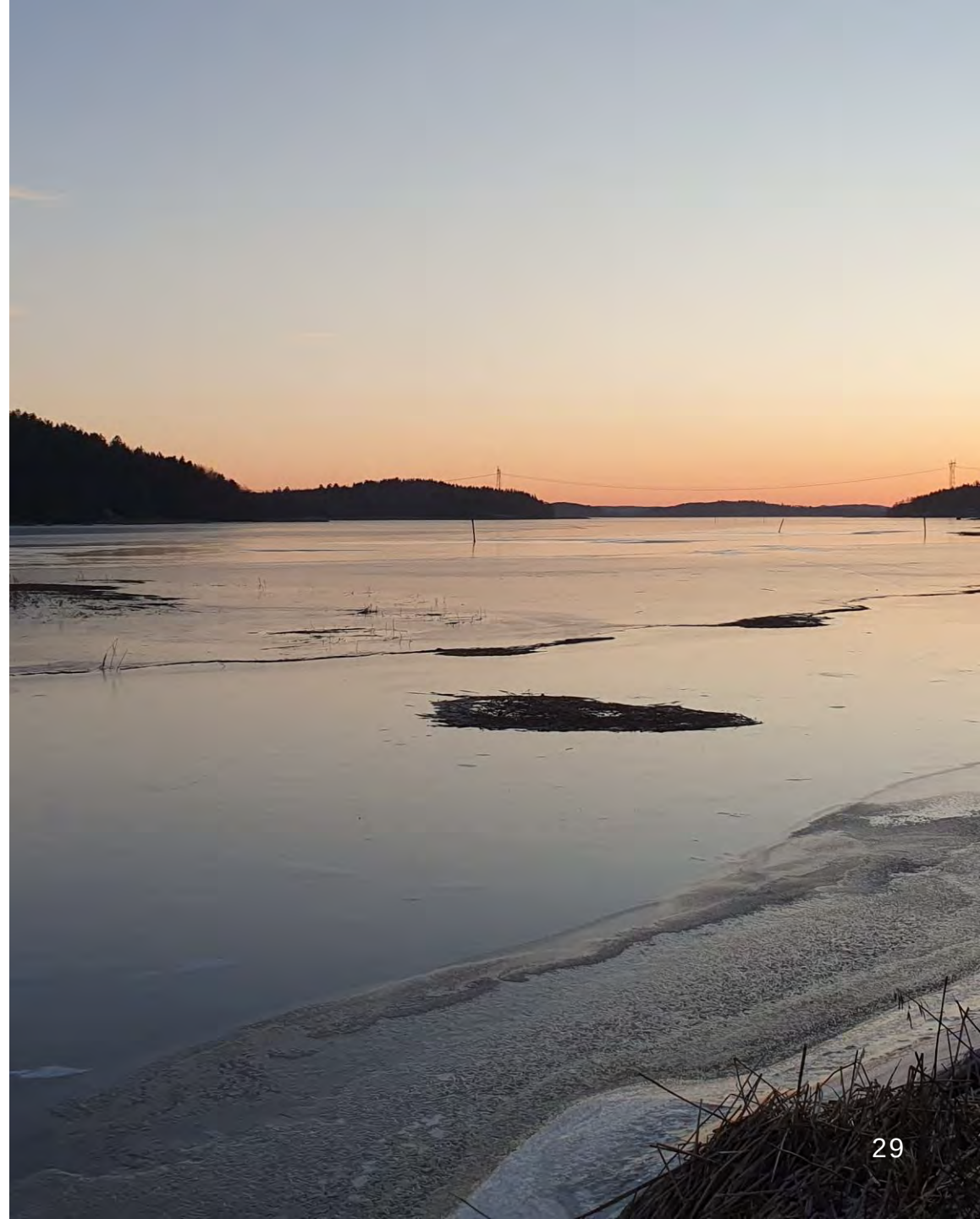
Viestintä ja markkinointi

Salon monipuolisia luontoliikuntakohteita markkinoidaan niin kuntalaisille kuin matkailijoillekin. Luontoliikunnan markkinoinnin suunnittelua tehdään osana kaupunkimarkkinointia. Viestintää suunnitellaan kohderyhmälähtöisesti.

Kohteiden kehittämisen yhteydessä varmistetaan, että niistä löytyvät ajantasaiset yhteystiedot ja ohjeet kuinka palautetta voi antaa.

Viestintää eri sidosryhmille tehdään jatkossa aktiivisemmin, jotta kaikki salolaiset toimijat saadaan mukaan kehittämään luontoliikunnan olosuhteita. Viestinnällisiä toimenpiteitä 2025-2030:

- Otetaan luontoliikunta mukaan markkinoinnin ja viestinnän suunnitteluun vahvemmin ja tuotetaan kuva- ja videoaineistoa sitä tukemaan.
- Tehdään luontotyöhön soveltuvista paikoista (esim. piknikpöydistä) oma kohdekortti VisitSalo.fi:n. Nostetaan luonnossa työskentelyä esiin erityisesti toukokuussa luontotyöviikolla.
- Nostetaan aktiivisesti esille myös muiden kuin Salon kaupungin ylläpitämiä luontoliikuntamahdollisuuksia. Esimerkkinä kootaan Salon kiipeilykohteet yhdeksi kohdekortiksi VisitSalo.fi sivustolle yhdessä Kruxi ry:n kanssa.
- Tehdään erityisesti lapsia ja nuoria kiinnostavaa viestintäsisältöä. Tässä voidaan hyödyntää myös kesätyöntekijöitä.

A cyclist wearing a black POC helmet and a blue jersey is sitting on a mossy rock, looking out over a calm lake. The sun is low on the horizon, creating a warm, golden glow that reflects on the water. A bicycle is leaning against the rock next to the cyclist. The background is filled with tall pine trees.

Nykyisten luontoliikuntakohteiden ylläpito ja kehittäminen

Kehittämisen lähtökohdat

Kohteiden kehittämisessä on pyritty siihen, että jo olemassa olevat kohteet ovat jatkossa laadullisesti parempia. Tavoitteena on, että mahdollisimman monen salolaisen kodin läheltä löytyy ainakin joitakin luontoliikunnan peruspalveluista: retkeilyreitti, kuntorata, uimaranta tai nuotiopaikka.

Eri lajien ja liikuntatapojen suosio on jatkuvassa muutoksessa. Esimerkiksi talviuinti ja maastopyöräily ovat olleet viimeisen vuosikymmenen vahvassa kasvussa ja samalla tarpeet niiden suorituspaiikkojen suhteen ovat kasvaneet.

Ilmastonmuutos vaikuttaa myös luontoliikuntaan. Esimerkiksi lumeen perustuvien latureittien kehittämisessä on haasteensa ja hiihtokaudet voivat olla tulevaisuudessa hyvin lyhyitä. Luontoreiteillä ja luontokohteissa liikutaan jalkaisin ja pyöräillen yhä enemmän ympärivuotisesti. Lisääntyvä märkyys ja vähenevä routa asettavat yhä suurempia vaatimuksia luontoreittien laadulle ja luonnon kulumisen estämiseksi reittien kunnossapitoon joudutaan satsaamaan entistä enemmän.

Retkeilyreitit

Tärkeimmät kehittämiskohteet:

- Viitannummen alueen reitistön kehittäminen ja yhdistäminen paremmin Salo-Lehmijärvi-Teijon kansallispuiston retkeilyreittiin. Virallisen pulkkamäen toteuttaminen Viitannummelle.
- Halikonlahden reittien ja olosuhteiden kehittäminen (esteetön reitti ja lintupolku) sekä lintutornin uusinta. Viihtyisä ja toimiva aluekokonaisuus luonnossa liikkumiseen ja lintuharrastuksiin.

Kohde	Ylläpitovastuu	Tehdyt toimenpiteet 2024-2025	Toimenpiteet 2026-2027	Toimenpiteet 2028-2030
Salo-Lehmijärvi-Teijon kansallispuisto retkeilyreitti	Liikunta	Reittimerkkausten vahvistus. Kirjakkala-Teijon kansallispuisto yhdyspolun toteutus (Metsähallitus). Raitin varrella sijaitsevan Partiolaavun nuotiopaikan kunnostus ja vastuista sopiminen yhdessä seurakunnan kanssa.	Reittimerkkauksen ja opasteviittojen päivitys. Reittikulun selkeytys Viitankruunun piston osalta. Reitin uudelleen linjauksen suunnittelu Lehmijärven pohjoispuolitse. Uuden taukopaikan suunnittelu Lehmijärven läheisyyteen. Sivureitin suunnittelu ja toteutus Tampaltanmäen rosvoluolalle ja reitin yhdistyminen ja kehittäminen Viitanlaakson suuntaan sekä sopimusten teko maanomistajien kanssa.	Lehmijärven pohjoispuolen kierron ja uuden taukopaikan toteutus. Varikattilanmäelle pohjoisesta vievän reitin suunnittelu. Kirjakkalan pohjoispuolelta Onnelannummen nuotiopaikalle erkanevan reitin toteutusmahdollisuuden selvittäminen (Metsähallitus).
Hyppärä-Kultalähde luontopolku	Liikunta		Taukopaikkojen lisääminen reitin varteen.	
Halikonlahden esteetön reitti, lintupolku, lintupiilot ja lintutorni	Liikunta	Esteettömän reitin kunnostus. Vastuiden määrittely lintutornien osalta: Staijitorni, Salon kaupunki. Timalitorni, Salon seudun luonnonsuojeluyhdistys.	Staijitornin purku, uuden lintutornin suunnittelu ja rakentaminen. Lintupolun uudelleen reititys, kunnostus sekä opasteiden uusinta. Lintupiilojen kulkusiltojen uusinta. Uuden opastaulun laadinta kattamaan kaikki reitit ja aluekokonaisuus.	

Kohde	Ylläpitovastuu	Tehdyt toimenpiteet 2024-2025	Toimenpiteet 2026-2027	Toimenpiteet 2028-2030
Rannikkoreitti	Liikunta	Raivaustyöt, vanhojen opasteiden poistoa maanteiltä, opasteiden lisäämistä metsäteille, opastetaulujen korjauksia ja uusimisia, vaarallisten rakenteiden merkitseminen yksityisteillä.	Opastaulujen suunnittelu ja toteutus ja eri reittivaihtoehtojen esille tuonti. Verkossa olevien tietojen tarkistus.	Kattavammat pyöräilyverkostot (KAPU) –hankkeen myötä esille nousevien kehitystoimenpiteiden arviointi ja toteutus.
Vuohensaaren luontopolku	Liikunta	Kylttien uusintaa ja qr-koodien takaa löytyvien tietoiskujen korjausta.	Qr-koodi opasteiden kunnostus tai toteutustavan muutos huoltovapaammaksi.	
Nakolinnan polku	Liikunta	Lähtöpisteen opastaulun uusiminen, polun uudelleen reititys sekä lisälenkki. Reittien merkkaukseen maastoon, parkkipaikan rakentaminen Meriniitynkadun läheisyyteen.	Tieto- ja historiatalujen suunnittelu ja toteutus reitin varten.	
Aneriojärven lintutorni ja pitkospuut	Liikunta	Tilanteen selvitys.	Sopimuksettomassa tilassa olevan reitistön ja lintutornialueen sopimuksen laadinta tai mahdollisesti lintutornialueen maan lunastus. Selvitetään maisemanhoidollisten toimenpiteiden, kuten laidunnus toteutusta. Lintutornin, lintupiilon ja pitkospuiden kunnan tarkastus ja mahdollinen korjaus. Vaihtoehtona myös pelkän lintutornin ylläpito.	Lintutornin rakenteiden tarkastus.

Kohde	Ylläpitovastuu	Tehdyt toimenpiteet 2024-2025	Toimenpiteet 2026-2027	Toimenpiteet 2028-2030
Rikalanmäen ja Linnamäen muinaispolut	Liikunta	Reittiviittojen, opaste- ja infotaulujen uusintaa, sillan korjausta, kahden uuden penkin asennus.	Linnamäen näkymien avaaminen jos mahdollista. Uuden opastaulun lisääminen Linnamäen rinteeseen.	
Viitankruunun muinaispolku	Liikunta	Raivausta ja reittiviittojen uusimista. Parkkipaikalla sijaitsevan opasteen kunnostus.	Mahdollisesti reitin varrella sijaitsevan historiataulun päivitys. Asia selvitettävä Museovirastolta. Koko alueen reitistöt ja toiminnot yhdistävän opastuksen suunnittelu ja toteutus.	
Viitanpolku ja Omenalaakson lenkki	Viheraluetiimi, Liikunta ja asukasyhdistys	Kärkänmäelle nousevan polun suunnittelu ja toteutus (asukasyhdistys ja liikuntapalvelut). Uuden pysäköintipaikan toteutus (viheraluetiimi). Pulkkamäen suunnittelu Viitankruunun ja Kärkänmäen väliselle harjulle (liikunta). Reittiverkoston laajentaminen Viitannummella ns. omenalaakson lenkki (viheraluetiimi) ja sen yhdistäminen osaksi alueen reittiverkostoa. Osa reitistä voidaan toteuttaa esteettömänä. Polun vienti Lipas -tietokantaan. Polun vienti Salon karttapalveluun.	Pulkkamäen toteutus ja reitistöjen kehittäminen yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Mahdollisuus myös esteettömälle reittiosuudelle. Reittimerkkausten parantaminen maastossa mm. viittojen lisääminen niihin kohtiin, joissa reitti siirtyy tielle ja päinvastoin. Koko alueen reitistöt ja toiminnot yhdistävän opastuksen suunnittelu ja toteutus.	Keskustan suuntaan kulkevan yhdysreitin selvitys ja toteutus. Ulkokäymälän hankinta alueen kokonaiskäytön kasvaessa.

Kohde	Ylläpitovastuu	Tehdyt toimenpiteet 2024-2025	Toimenpiteet 2026-2027	Toimenpiteet 2028-2030
Lautatarhan luontopolku	Viheralueetiimi	Pitkospuiden kunnostusta ja uudet opasteviitat.	Rantautumispaikan (melonta) toteuttamismahdollisuuden selvittäminen (liikuntapalvelut). Ulkokäymälän toteutus.	
Salonjoen rantareitit	Viheralueetiimi	Itärannanpuiston rantamuurin rakentaminen käynnistyy.	Itärannanpuiston rantamuurin valmistuminen ja rannan maisemointi.	Rantareitin jatkaminen Halikonlahdelle entiselle lumenkaatopaikalle asti. Joenkouranpuiston alueen rakentaminen Salonjoen ranta-alueiden kehittämissuunnitelman mukaisesti.
Vartsalan hiidenkirnu	Liikunta		Selvitetään tienkäyttöoikeudet ja tehdään tarvittavat sopimukset. Palautetaan kohde kaikille avoimeksi luontonähtävyydeksi. Nostetaan kohde esille markkinoinnissa ja viestinnässä. Lisätään kohde Salon karttapalveluun ja Lipas -tietokantaan.	

Kuntoradat ja kuntoportaat

Tärkeimmät kehittämiskohteet:

- Kuntoportaiden rakentaminen Pahkavuoren kuntoradan yhteyteen
- Kiskon kuntoradan tilanteen ratkaiseminen
- Olemassa olevien kuntoratojen kunnostus- ja kehitystoimet

Kohde	Ylläpitovastuu	Tehdyt toimenpiteet 2024-2025	Toimenpiteet 2026-2027	Toimenpiteet 2028-2030
Märynummen kuntorata	Liikunta		Reitin jyrkän kurvin oikaisu. Reittipohjan kunnostus eteenkin takalenkin osalta tasaus ja pinnoitus Opasteiden kunnostus.	
Kuusjoen kuntorata	Liikunta			Reittipohjan pinnoitusta.
Kitulan kuntorata	Liikunta		Reittipohjan paikoittainen pinnoitus.	
Pahkavuoren kuntorata (ei talvikunnossapitoa)	Liikunta	Kuntoportaiden suunnittelu ja rakentaminen kuntoradan yhteyteen.	Reittipohjan pinnoitus. Pysäköinnin kehittäminen lähivirkistysalue kokonaisuuden tarpeisiin.	Penkkien lisääminen.
Isohärjänmäen kuntorata	Liikunta		Reittipohjan paikoittainen kunnostus sorastamalla. Ulkokuntoiluvälineiden uusinta. Hiihtosuunnasta kertovien opasteiden toteutus. Puuston harventaminen.	Penkkien lisääminen. Reunalla olevien kivien poisto tai siirto kauemmas reittipohjasta.
Kärävuoren kuntorata (ei talvikunnossapitoa)	Liikunta		Puuston poistoa. Opasteiden kunnostaminen. Rumpuputkien vaihtoa.	Penkkien toteutus.

Kohde	Ylläpitovastuu	Tehdyt toimenpiteet 2024-2025	Toimenpiteet 2026-2027	Toimenpiteet 2028-2030
Hähkänän kuntorata	Liikunta		Uudelleen pinnoitus tarvittaessa.	
Melassuon kuntorata	Liikunta	Ski-cross -radan rakentaminen. Reittiviittojen uusinta ja reittipohjan paikoittainen kunnostus.		Reittipohjan kunnostustöiden jatkaminen.
Kiskon Kaukurin kuntorata	Liikunta	Selvitetään kuntoradan tulevaisuutta Kaukurissa.	Kuntoradan kunnostus Kaukurissa tai uuden rakentaminen Toijan alueelle.	
Mustamäen kuntorata (ei talvikunnossapitoa)	Liikunta		Lapsia innostavien kiipeily- ja tasapainoelementtien suunnittelu ja toteutus kuntoradan yhteyteen. Reittipohjan kunnostus. Opasteviittojen ja kartan päivitys.	
Inkereen kuntorata	Liikunta		Reunapuuston poistoa. Pintojen tasausta, uudelleen pinnoitusta ja muotoilua tarpeen mukaan. Laavun/kotalaavun suunnittelu ja toteutus (mahdollisesti yhdistysyhteistyönä) reitin varteen. Hiihtosuunnasta kertovien opasteiden toteutus.	

Kohde	Ylläpitovastuu	<i>Tehdyt toimenpiteet 2024-2025</i>	Toimenpiteet 2026-2027	Toimenpiteet 2028-2030
Tupurin kuntorata	Liikunta	Tammenlenkillä kivien poistoa ja osittaista reittipohjan kunnostusta.	Laavun katon uusinta. Selvitetään mahdollisuutta helpolle lasten hiihtoreitille lähelle Tupurin majaa. Arvioidaan kannattavuutta Tammenlenkin poistamiselle latukäytöstä ympärivuotiseksi valaistuksi yhteiskäyttöreitiksi kävelyyn, pyöräilyyn ja koiran ulkoilutukseen. Opasteiden kunnostus ja lisääminen. Mahdollisesti polkureittien merkitseminen.	Reittien tasaaminen ja kivien siirto kauemmas reitin reunalta.
Perniön kuntoportaat	Infrapalvelualue (ei talvikunnossapitoa)			
Uskelan portaat	Infrapalvelualue (ei talvikunnossapitoa)			
Pahkavuoren kuntoportaat	Liikunta (ei talvikunnossapitoa)	Rakentaminen.	Pyörätelineen asennus portaiden yhteyteen.	Kuntoilulaitteiden toteutus portaiden yläpäähän.

Latujen kunnossapitoluokitus

Kohde	Kunnossapitoluokka 1 Tykkilumilatu, kunnostus tarvittaessa päivittäin	Kunnossapitoluokka 2 Kunnostus tarvittaessa päivittäin kun luonnonlunta riittävästi	Kunnossapitoluokka 3 Kunnostus lumisateiden jälkeen kun luonnonlunta riittävästi
Märynummen kuntorata	X		
Kuusjoen kuntorata		X	
Kitulan kuntorata			X
Isohärjänmäen kuntorata		X	
Hähkänän kuntorata		X	
Melassuon kuntorata	X		
Kiskon Kaukurin kuntorata			X
Inkereen kuntorata		X	
Tupurin kuntorata		X	
Golfkentän latu (Salo Golf)			X
Koulujen/päiväkotien ladut		X	

Uimarannat

Tärkeimmät kehittämiskohteet:

- Kokkilan saunan peruskorjaus tai uusiminen vastaamaan eteenkin lisääntyneen talviuintikäytön vaatimuksia
- Märylammen tilan parantaminen
- Yleisen viihtyvyyden parantaminen uimarannoilla: pukukoppien uusinta, penkkien ja pöytäryhmien uusinta/lisääminen, ranta-alueiden kasvillisuuden poisto ja siistiminen
- Ulkokäymälöiden uudistaminen vastamaan nykyistä lainsäädäntöä

Kohde	Ylläpitovastuu	Tehdyt toimenpiteet 2024-2025	Toimenpiteet 2026-2027	Toimenpiteet 2028-2030
Härjävatsan uimaranta	Liikunta	Puuston karsinta, kantojen jysyntä. Ulkokäymälän ja laituriin uusinta.	Uimakoppien korjaus. Pöytäryhmien/penkkien lisäys.	Sadevesien ohjauksen parantaminen tarvittaessa.
Nummijärven uimaranta	Liikunta	Laiturin korjaus.	Ranta-alueen kunnostustoimet sekä puuston harvennus. Ulkokuusiin uusinta, vanhan purku ja bajamajojen poisto.	Pukukoppien korjaukset.
Kokkilan uimaranta	Liikunta	Laiturin korjaus.	Saunarakennuksen peruskorjaus tai uusiminen.	Laituriin uusinta.
Naarjärven uimaranta	Liikunta	Ranta-alueen kunnostustöiden viimeistely ja kahden huonokuntoisen pukukopin poistaminen.	Pukukoppien kunnostus ja mahdollinen koppien lisääminen.	
Niksaaren sauna	Liikunta	Selvitetään kohteen hallinnollinen tila ja siirretään kohde liikunnan vastuulle 2026 alusta.	Kulkuväylän kunnostus laiturille ja kaiteen lisääminen. Opastaulujen lisääminen.	
Lehmijärven uimaranta	Liikunta	Rantahiekan lisäys ja opasteiden päivitys.	Ranta-alueen yleisilmeen siistiminen. Pikkulaituriin uusinta ja ison laituriin alkupään suoritus. Pöytäryhmien huolto/uusiminen. Rannan kehittämisen kokonaisvaltaisen suunnitelman laadinta.	Kokonaisvaltaisen kehittämissuunnitelman toteutus.

Kohde	Ylläpitovastuu	Tehdyt toimenpiteet 2024-2025	Toimenpiteet 2026-2027	Toimenpiteet 2028-2030
Märynummen uimaranta	Liikunta	Ranta-alueen siistiminen, rantahiekan lisäys ja laiturin betonoinnin suoristus. Kasvillisuuden hillintäsuunnitelman laadinta.	Vesikasvillisuuden poistoa kunnostussuunnitelman mukaisesti. Erityisesti kiehkuravesiruton leviämisen estäminen ja lammen kokonaistilan parantaminen, jotta uiminen on myös jatkossa mahdollista. Pukukopin toteutus. Käymälän toteutus.	Selvitetään saunarakennuksen kunnostamisen mahdollisuutta.
Varvojärven uimaranta	Liikunta		Laituripintojen uusinta tai kokonaan uuden laiturin hankinta. Ulkokuuressin tilanteen tarkistaminen.	Selvitetään saunarakennuksen kunnostamisen mahdollisuutta. Ulkopukukoppien uusinta.
Mathildedalin meriuimapaikka	Liikunta		Uimakoppien uusinta. Ulkokäymälän uusinta.	
Vähäjärven uimapaikka	Liikunta	Uimalaiturin uusinta ja rannan kunnostus. Ulkokuuressin uusinta.	Pukukoppien kunnostus.	
Iso-Kiskon uimapaikka	Liikunta		Kasvillisuuden poistoa ranta-alueelta sekä uintialueelta. Ulkokäymälän uusiminen. Pukukopin kunnostus.	Grillikatoksen kunnostus. Laiturin mahdollinen uusiminen.

Kohde	Ylläpitovastuu	Tehdyt toimenpiteet 2024-2025	Toimenpiteet 2026-2027	Toimenpiteet 2028-2030
Hossuksen uimapaikka	Liikunta		Ulkokäymälän uusinta. Ranta-alueen siistiminen kasvillisuutta poistamalla.	Laiturien kunnostus tai uusinta. Pukutilojen kunnostus tarvittaessa.
Kirakan uimapaikka	Liikunta		Ulkokäymälän kunnostus. Rikkinäisen pukukopin poisto ja mahdollinen uusiminen.	
Meripirtin uimapaikka	Liikunta		Ulkokäymälän kunnostus ja laiturille vievän kulkuväylän parantaminen.	Laiturin uusinta.
Piiljärven uimapaikka	Liikunta	Pukukoppien eduslautojen uusinta.	Ulkokäymälän uusinta tai vanhan kunnostus. Hulevesien ohjauksen parantaminen parkkipaikalle tultaessa.	Laiturin uusinta.
Sipilän uimapaikka	Liikunta	Ulkokäymälän uusinta.	Kasvillisuuden raivaus ja katoksen kunnostus Enäjärven suojeluyhdistyksen ja Suomensjärvi-seuran hankkeena.	
Vuohensaaren uimaranta	Tilapalvelut / yrittäjä			

Laavut, nuotiopaikat ja melontareitit

Tärkeimmät kehittämiskohteet:

- Lähiluontoon houkuttelevat kohteet: Laavujen ja nuotiopaikkojen lisääminen reitistöjen yhteyteen.
- Tupurin laavun katon kunnostus.
- Salonjoen, Halikonjoen ja Halikonlahden melontareitistöjen kehittäminen.

Laavut ja tulipaikat

Kohde	Ylläpitovastuu	Toimenpiteet 2024-2025	Toimenpiteet 2026-2030
Helisnummen Partiolaavu	Salon Seurakunta / liikuntapalvelut	Tulipaikan kunnostus, opaste/infotaulun uusiminen. Yhteistyöstä ja kunnossapidosta sopiminen.	
Viitankruunun laavu	Viitankruunun asukasyhdistys ry		
Tupurin laavu	Liikunta		Laavun katon kunnostus
Vuohensaaren grillikatos	Tilapalvelut / yrittäjä		
Muurlan laavu	Muurlan Vihuri ry		
Wartsalan kyläyhdistyksen laavu	Wartsalan kyläyhdistys ry		
Märynummen laavu	Märynummen kyläyhdistys ry		
Kokkilan grillikatos	Viheraluetiimi		
Raatalan laavu	Kuusjoen Ukkokerho/Leidit ry		
Vaskion Pentinniityn laavu	Waskio-Seura ry		
Kuusjoen laavu	Koulu / vanhempainyhdistys		
Naarjärven uimarannan grillikatos	Liikunta		
Iso-Kiskon uimarannan grillikatos	Liikunta		
Suomusjärven grillikatos	Suomusjärvi-Seura ry		
Veteraani laavu, Muurla	Sotien 1939 - 1945 Salon Perinneyhdistys ry		
Teijon kansallispuisto (12 tulipaikkaa)	Metsähallitus		

Melontareitit

Kohde	Ylläpitovastuu	Tehdyt toimenpiteet 2024-2025	Toimenpiteet 2026-2027	Toimenpiteet 2028-2030
Salonjoen ja Halikonjoen melontareitit	Liikunta		Selvitetään mahdollisuutta ja toteutetaan melontalaituri Halikon museosillan läheisyyteen. Halikonjoen melontareitin lähtöpisteen merkintä.	Torin melontalaiturin kunnon tarkistus.
Halikonlahden melontakohteet	Liikunta		Halikonlahden alueen melontareiteistä tiedottaminen, erityisesti helppoista melontareiteistä.	
Merellistä Saloa mukaillen - melontareitti	Liikunta ja mahdolliset yhteistyötahot		Selvitetään onko mahdollista kehittää reittiä yhteistyössä reitin varren maanomistajien kanssa. Reitillä pitäisi kehittää lasku-, rantautumis- ja taukopaikkoja ja opasteita. Laaditaan suunnitelma reitin kehitys- ja kunnostustoimista yhdessä yhteistyötahojen kanssa. Käynnistetään toimenpiteet.	Toimenpiteiden toteutusta suunnitelman mukaan.
Halki Salon sisävesien Kiskonjoki – melontareitti	Liikunta ja mahdolliset yhteistyötahot		Selvitetään mahdollisuutta kehittää reittiä yhteistyössä reitin varren maanomistajien kanssa. Reitillä pitäisi kehittää lasku-, rantautumis- ja taukopaikkoja ja opasteita. Laaditaan suunnitelma reitin kehitys- ja kunnostustoimista yhdessä yhteistyötahojen kanssa. Käynnistetään toimenpiteet.	Toimenpiteiden toteutusta suunnitelman mukaan.

Uudet investoinnit

Investointien kärkikohteet

- Uudet erityisesti lapsille suunnatut luontoliikuntakohteet: tasapaino-, kiipeily- ja pyöräilyradat
- Retkiluistelu- ja talviulkoiluradan suunnittelu ja kilpailutus
- Maastoliikuntareitistö, joka yhdistää puistojen ja metsien polut ja reitit

Investoinneille on myös mahdollista saada ulkopuolista rahoitusta (valtio, EU).

Helppo tasapainorata lapsille osaksi Mustamäen kuntorataa

Rata, joka palvelee alueen lapsia, perheitä, koulua ja päiväkotia sekä Halikon aseman kenttien käyttäjiä. Reitti kehittää erityisesti tasapainoa ja ketteryyttä

Kustannukset:

- Suunnittelu omana työnä
- Toteutus: 20 000 – 30 000 €

Kuvat: Lappset

Maastoliikuntareitistö, joka yhdistää puistojen ja metsien polut ja reitit

2026-2027

Tehdään suunnitelma erityisesti helppojen maastopyöräily- ja juoksu sekä kävelyreittien rakentamisesta.

Osa reitistöstä voi kulkea puistoissa ja toimia arkireitteinä.

2028-2030

Reittien rakentaminen, tuotteistaminen ja niiden markkinointi.

Kustannukset:

- 10 000 - 40 000 € (suunnittelu)
- 40 000 - 200 000 (toteutus, voi olla omana työnä)

Kuva: Oulun kaupunki

Lasten ja nuorten kiipeily- ja tasapainorata metsään

2026-2027
Suunnittelu.

2028-2030
Radan toteutus.

Kustannukset:

- 5 000 € (suunnittelu)
- 50 000 - 100 000 € (toteutus)

Kuva:
Mäntyharjun kunta

Retkiluistelu- ja talviulkoilurata

Aurattu rata, jolla voi luistella, potkukelkkailla, pyöräillä ja kävellä.

2026-2027

Selvitetään mahdollisuutta toteuttaa esimerkiksi Lehmijärvelle tai Ruukkikylien järville yrittäjä- tai yhdistysvetoisesti.

2028-2030

Reitistön ylläpitäjän valinta ja reitistön toteuttaminen. Kohteen nostaminen esiin markkinoinnissa ja viestinnässä.

Kustannukset:

- 5 000 € (suunnittelu ja kilpailutus)
- 5 000 - 10 000 € / vuosi (kaupungin osuus)

Pyöräilypuisto lapsille

Pyöräpuisto, joka kehittää monipuolisesti lasten pyöräilytaitoja ja innostaa heitä pyöräilemään.

2026-2027
Suunnittelu.

2028-2030
Puiston toteutus.

Kustannukset:

- 5 000 – 10 000 €
(suunnittelu)
- 60 000 – 100 000 €
(toteutus)

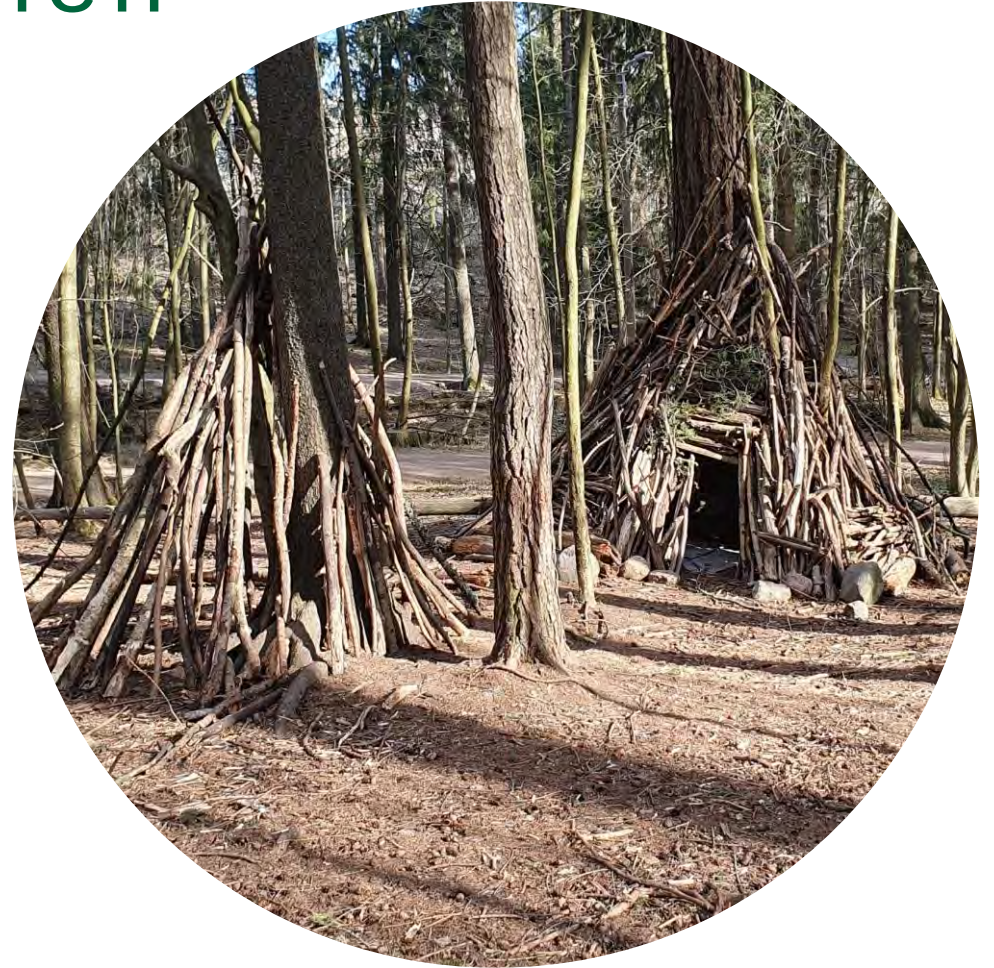
Majametsien perustaminen

Määritetään kohteet, joissa tehdään kaupunkimetsien hoitoa niin, että lapsille jää risuja ja oksia majatarpeiksi.

Viestitään Majametsistä ja kannustetaan lapsia, perheitä, päiväkoteja ja kouluja hyödyntämään alueita. Merkitään majametsäalueet maastoon ja kerrotaan niissä alueiden käytösäännöt.

Kustannukset:

- 500 - 2 000 € (maastoon laitettavat kyltit)

Muita kehitys- ja investointikohteita

- Kolmannen sektorin toteuttamat lähipolut tai tulistelupaikat kylille eteenkin taajamien läheisyyteen. Autetaan niiden toteutuksessa sekä markkinoinnissa.
- Vähäjoen varren penkkilenkki: Suunnitellaan ja toteutetaan erityisesti ikäihmisille suunnattu esteetön penkkilenkki, joka pohjautuu olemassa oleviin reitteihin. Penkkien yhteydessä on harjoitteluvinkkejä.
 - Kustannusarvio 1 000 €.
- Selvitetään myös muita mahdollisia kohteita esteettömille reiteille.
- Tuotteistetaan teillä, kaduilla ja kuntoradoilla meneviä pyöräilyreittejä helpoiksi kuntolenkeiksi, joiden pituudet vaihtelevat viidestä viiteenkymmeneen kilometriin. Julkaistaan reitistö verkossa.
 - Kustannusarvio: 0 € (omana työnä)

Muita kehitys- ja investointikohteita

- Hakamäentie 86:n (tilan nimi Hietala) rakennukset ovat kaupungin purettavien kiinteistöjen listalla. Suunnitellaan pihapiirin vanhojen omena- ja luumupuiden ympäristöön julkinen hedelmätarha, jossa on myös mahdollisesti retkeilyreitit levähdyspaikka. Selvitetään mahdollisuutta tehdä yhdysreitti Tampaltankruunun rosvoluolalle.
 - Kustannusarvio: 20 000 €.
- Täysin uusien reittien ja luontokohteiden sekä vanhojen ns. unohdettujen reittien ja kohteiden kartoitus. Suunnitellaan ja toteutetaan tarveperusteisesti ja mahdollisuuksien mukaan.
- Tehdään uimaloiden, uimarantojen ja uimapaikkojen laajempi kehittämissuunnitelma.
 - Kustannusarvio: 5 000 – 15 000 €
- Tarjotaan uimarannoilla vuokralle tai lainaan erilaisia pelejä ja peli- ja leikkivälineitä esim. Petankki, mölkky, rantalentopallo, vesikoripallosetti.
 - Kustannusarvio: 500 €

A photograph of a wooden shelter in a forest. The shelter has a sign that reads 'VETERAANILAAVU'. In the foreground, there is a wooden picnic table. To the right of the table is a large concrete structure with a metal grate on top. The background is filled with green trees.

Muiden kuin Salon kaupungin ylläpitämät kohteet

Kohde	Ylläpitovastuu	Toimenpiteet 2025-2030
Viitankruunun ulkoilureitti	Viitankruunun asukasyhdistys	
Ellun polku, Perniö	Perniön Pirteät ry	
Vaskion luontopolku	Waskio-seura	
Lupajan kuntoreitit, Perniö	Perniön Urheilijat ry	
Märynummen retkeilyreitti	Märynummen kyläyhdistys ry	Siltojen kunnostusta ja laavu retkeilyreitit lähtöpaikan läheisyyteen.
Märy MTB -trails	Märynummen kyläyhdistys ry	
Raatalan luontopolku (+laavu)	Kuusjoen Ukkokerho/Leidit ry	
Varikattilan kierros & Eeron polku	Lehmiranta	
Koivumäen muinaispolku	Muurlan kotiseutuyhdistys	
Mobiilisuunnistus (MOBO) – rastit	Angelniemen akkurit (Sauli Niinistön Urheilupuisto) ja Suomensjärven Sisu (Suomensjärven Kitula)	
Särkisalons koulun kuntorata	Särkisalons koulun Vanhemmat ry	Rata on kunnostettu kokonaisuudessaan 2025.
Teijon kuntoportaat	Kyläyhdistys	
Teijon kansallispuisto, Vaisakko, Latokartanonkoski	Metsähallitus	
Tupuri mtb -park	Habanero Mountainbikers ry	
Kyllien ladut	Yhdistykset, yksityiset	

Tavoitteiden seuranta ja mittarit

Suunnitelmaa onnistumista seurataan seuraavilla mittareilla:

- Reittien käyttö: Asennetaan muutamia kävijämäärälaskureita reiteille ja seurataan kävijämäärien kehittymistä.
- Uimarannat: Myytyjen saunarannekkeiden määrä. Kävijälaskennat, kävijämääräarviot ja mahdolliset kävijämäärälaskurit
- Talviuinti: Kävijämäärätilastot.
- Ohjattu toiminta: Ohjatun toiminnan kävijämäärä.
- Talous: Luontopalveluiden yksikön käyttötalouden budjetti.
- Talous: Luontopalveluiden yksikön investointibudjetti.
- Talous: Kerätty ulkopuolinen rahoitus luontopalveluyksikön toimenpiteisiin.

Palaute ja osallistaminen

Luonnosvaiheessa kaupunkilaisia osallistettiin laajasti

Yleisöpalaute

Suunnitelman teko aloitettiin kahdella yleisökyselyllä vuoden 2024 lopulla. Toinen niistä oli suunnattu kaikille salolaisille luonnossa liikkuville ja toinen toimintaa järjestäville tai olosuhteita ylläpitäville yhdistyksille. Näiden kyselyjen raportit ovat toimineet suunnitelman pohjana.

7.5.2025 pidettiin avoin yleisötilaisuus, jossa näkemyksiään kertoi 14 ihmistä.

Tilaisuudessa pyydettiin osallistujia antamaan palautetta esitetyistä ideoista sekä merkitsemään tarralla puoltavatko vai vastustavatko he ideoita. Eniten kannatusta keräsivät Halikonlahden esteettömän polun ja lintupolun kehittäminen ja lintutornin uudistaminen, retkiluistelu- ja talviulkoilurata, luontopalveluiden yksikön perustaminen, Salojen rantareittien rakentaminen ja majametsien perustaminen.

Palautteissa toivottiin Vuohensaareen parempaa kävelyn ja pyöräilyn reittiä mantereelta ja Halikonlahden esteettömälle reitille lisää penkkejä ja pyörätelineitä, Tupurin metsäpoluille reittimerkintöjä, valaistusta Pahkavuoren epäviralliselle pulkkamäelle ja lintutornien kunnostusta Halikonlahdella. Palautteet ovat otettu huomioon toimenpiteiden toteutusmahdollisuuksia arvioitaessa.

Lasten näkemyksiä ohjelman ideoista

6-8 -vuotiaiden lasten ideoita kerättiin 7.5.2025 aktiivisessa työpajassa, johon osallistui Mustamäen koulun ensimmäisen ja toisen luokan oppilaita sekä Metsärinteen päiväkodin eskareilta. Työpajassa lapset pääsivät kokeilemaan maastoon tehtyä pyöräilyrataa, slacklinejen avulla tehtyä kiipeilyrataa ja kertomaan sekä piirtämään näkemyksiään ulkoilusta.

Työpajaan osallistuneet lapset olivat erityisen innostuneita pyöräilyradasta, majametsistä sekä tasapainoradasta. Lasten piirroksissa mieluisista luontoympäristöissä tehtävistä asioista nousi esiin mm. erilaiset leikit ja pelit, keppariharrastus, telttailu, uinti, pyöräily, luonnon tarkkailu ja tulistelu.

Nuorisovaltuustolle pidettiin aiheesta työpaja 3.4.2025. Siellä toiveissa nousi esiin rantojen pöydät ja tuolit, pyöräilyreitit, nuorille tietoa ja toimintaa luonnossa, välineitä (kuten palloja, pelejä) rannoille.

Palautteet on huomioitu kohteiden suunnittelussa ja priorisoinnissa.

Lähteet

Liikuntapalveluihin tulleet palautteet eri kohteiden kehittämisestä
Luontoliikunnan kysely yhdistyksille, 2024, Salon kaupunki, julkaisematon
Luontoliikunnan kuntalaiskysely, 2024, Salon kaupunki, julkaisematon
Luontoliikuntamestarin vierailut mm. vanhusneuvosto, vammaisneuvosto, seuraparlamentti, päiväkotien metsämörri -verkosto

Haastattelut ja keskustelut

Salon kaupunki / liikuntapalvelut: Aku Laaksonen, Jani Virtanen, Marko Mäkinen
Salon kaupunki / viheralueiimi: Matti Nikander
Salon kaupunki / yhteisöpalvelut: Sanna Lammervo ja Teija Järvelä
Salon kaupunki / ympäristönsuojelupalvelut: Heidi Veck, Jaana Röytiö
Melamogulit ry: Raimo Kangas, Esa Härmä
YritysSalon: Tiina Backman
Lounais-Suomen kiipeilykerho Kruxi ry: Eljas Honka-Hallila

Kirjalliset lähteet

Salon melontareittien kehittämis ehdotus, 2021, julkaisematon
Luonnon virkistyskäyttö 2020, Neuvonen, et al., Luonnonvarakeskus, 2022
Ulkoilu ja luontoliikunta – monen ministeriön tontilla, Kokkonen (toim.), Liikuntatieteellinen Seura ry, 2019
Kansallinen luonnon virkistyskäytön strategia 2030, Valtioneuvosto, 2022
Salon kaupungin kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelma 2016, Hartikainen, Salon kaupunki, 2016
Salon kaupungin metsäohjelma – luonnon, Salon kaupunki, 2024
Salon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelma 2021–2025, Salon kaupunki, 2021
Avaimet kaikkiin oviin -Salon kaupunkistrategia 2030, Salon kaupunki
Salon liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelma, Salon kaupunki, 2022
Salon kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2022-2025, 2022
Lapsiystävällinen kunta – tavoitteet ja toimenpiteet, Salon kaupunki, 2023

Kuvat

Jos ei muuta mainittu niin Allegra Nordics Oy, Matti Koistinen tai Salon kaupunki.